

CENTRALE TOETSINGSKOMMISSIE

JAARVERSLAG 2004

Landelijk Parket / Centrale Toetsingscommissie
Postbus 395
3000 AJ Rotterdam
tel. 010-4966700 / 6708
fax 010-4966011

© Centrale Toetsingscommissie, Rotterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Centrale Toetsingscommissie.

Voorwoord

Het jaar 2004 was een bijzonder jaar voor de Centrale Toetsingscommissie! Op 7 december 2004 was het precies tien jaar geleden dat het Instellingsbesluit Centrale Toetsingscommissie door de voorzitter van de toenmalige Vergadering van procureurs-generaal werd ondertekend. Ontstaan in een tijd waarin de bijzondere opsporingsbevoegdheden niet of nauwelijks waren genormeerd en gecodificeerd, heeft de Centrale Toetsingscommissie zich ontwikkeld tot een belangrijk intern orgaan waarin openbaar ministerie en politie laten zien dat deze bevoegdheden verantwoord worden toegepast. De verplichte interne toetsing en de externe verantwoording hebben eraan bijgedragen dat het destijds geschonden vertrouwen van de strafrechter in de wijze waarop het openbaar ministerie deze bevoegdheden inzet weer is hersteld.

Na tien jaar was het tijd voor een feestelijke bijeenkomst met vertegenwoordigers uit het openbaar ministerie, de politie, de wetenschap en de politiek. Op 7 december 2004 vond een minisymposium plaats over twee bijzondere opsporingsbevoegdheden die af en toe aan de Centrale Toetsingscommissie worden voorgelegd, maar niet (volledig) wettelijk zijn geregeld: afspraken met getuigen (beter bekend als 'deals met criminelen') en de criminele burgerinfiltrant. De inleidingen die door de sprekers werden gehouden in de opmaat naar het debat met de genodigden, zijn opgenomen in dit jaarverslag.

Het minisymposium vond plaats aan het einde van een druk jaar, waarin 61 maal het advies van de Centrale Toetsingscommissie werd gevraagd. Er werden dertig opsporingsonderzoeken voor het eerst ter toetsing aan de commissie voorgelegd; de overige adviezen werden uitgebracht in onderzoeken die al eerder werden getoetst. Het ging in alle gevallen om onderzoeken waarin de toepassing van bijzondere opsporingsbevoegdheden door de officier van justitie werd verlangd.

In het jaarverslag dat voor u ligt, is naast een cijfermatig overzicht ook een selectie opgenomen van de adviezen die de Centrale Toetsingscommissie aan het College van procureurs-generaal of – in de collegiale sfeer – aan officieren van justitie heeft uitge-

bracht. In het belang van de opsporing in de desbetreffende zaken en de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de verdachten zijn de adviezen niet integraal in het jaarverslag weergegeven. De belangrijkste overwegingen zijn geanonimiseerd en met instemming van de behandelend officier van justitie opgenomen. Naast het advies van de Centrale Toetsingscommissie wordt in voorkomende gevallen ook telkens het besluit van het College van procureurs-generaal vermeld. Het oordeel van de minister van Justitie ontbreekt, nu in het verslagjaar geen zaken, waarin de Centrale Toetsingscommissie een advies heeft uitgebracht, ter goedkeuring zijn doorgeleid naar de minister.

Rotterdam, 1 juni 2005

voorzitter Centrale Toetsingscommissie

Inhoudsopgave

1 Inleiding

1.1 Taak van de Centrale Toetsingscommissie	11
1.2 Samenstelling	11

2 Toetsingszaken

2.1 Vergaderingen	13
2.2 Aard van de spoedtoetsingen	14
2.3 Aantal getoetste zaken	15
2.4 Herkomst van de zaken	16
2.5 Getoetste bevoegdheden	17
2.6 Aard van de getoetste zaken	20
2.7 Afdoening van de zaken	21
2.8 Doorlooptijden	21

4.2	Overweging in drie delen: de criminele burgerinfiltrant <i>N.A. Kalsbeek</i>	38
4.3	Vertrouwen en zelfvertrouwen. De burgerinfiltrant <i>M.M. Klinkenbijl</i>	43
4.4	Enkele opmerkingen over afspraken met en toezeggingen aan getuigen <i>G.C. Haverkate</i>	47
4.5	De 'cooperative witness' in het Nederlandse strafrecht <i>C. Fijnaut</i> , samenvatting door J. Plooy	53

1 Inleiding

1.1 Taak van de Centrale Toetsingscommissie

De Centrale Toetsingscommissie, samengesteld uit leden van het openbaar ministerie en de politie, is een intern adviesorgaan van het openbaar ministerie. De commissie adviseert het College van procureurs-generaal omtrent de voorgenomen inzet van een aantal bijzondere opsporingsbevoegdheden en –methodieken, daaronder begrepen toezeggingen aan getuigen in strafzaken. Het College neemt de uiteindelijke beslissing omtrent de toelaatbaarheid van ter toetsing voorgelegde opsporingsbevoegdheden en -methoden en de voorwaarden waaronder deze mogen worden toegepast. De commissie geeft het College voorts in voorkomende gevallen gevraagd en ongevraagd advies op het terrein van de bijzondere opsporingsbevoegdheden. Daarnaast vinden er collegiale toetsingen plaats, waarin het advies van de commissie door officieren van justitie vrijblijvend wordt ingewonnen en de zaak niet wordt voorgelegd aan het College van procureurs-generaal.

1.2 Samenstelling

De commissie bestaat uit veertien leden. De samenstelling van de commissie is als volgt:

- twee hoofdofficieren van justitie;
- drie advocaten-generaal;
- vijf officieren van justitie;
- vier vertegenwoordigers van de politie.

De commissie wordt bijgestaan door twee secretarissen.

De commissie is onderverdeeld in twee kamers, waarvan een hoofdofficier van justitie als voorzitter fungeert. De hoofdofficier van het Landelijk Parket is naast voorzitter van een van deze twee kamers tevens voorzitter van de voltallige commissie.

De leden van de commissie worden door het College van procureurs-generaal benoemd voor een termijn van vier jaren. Deze termijn kan met twee jaren worden verlengd. De voorzitter, de plaatsvervangend voorzitter en de officier van justitie bij het Landelijk Parket belast met de portefeuille infiltratie worden voor onbepaalde tijd benoemd.

In januari 2004 bestond de commissie uit de volgende personen:

- [REDACTED] Landelijk Parket (voorzitter);
- [REDACTED] Arrondissementsparket Maastricht (plv. voorzitter);
- [REDACTED] Ressortsparket Amsterdam;
- [REDACTED] Ressortsparket Den Haag;
- [REDACTED] Ressortsparket Den Bosch;
- [REDACTED] Landelijk Parket;
- [REDACTED] Arrondissementsparket Leeuwarden;
- [REDACTED] Landelijk Parket
- [REDACTED] Arrondissementsparket Amsterdam (thans Landelijk Parket);
- [REDACTED] Arrondissementsparket Den Haag (thans Arrondissementsparket Breda)
- [REDACTED] Regiopolitie Brabant-Noord;
- [REDACTED] Korps Landelijke Politiediensten;
- [REDACTED] Regiopolitie Rotterdam-Rijnmond;
- [REDACTED] Korps Landelijke Politiediensten (thans Regiopolitie Midden West Brabant).

De commissie werd bijgestaan door de secretarissen:

- [REDACTED], Landelijk Parket;
- [REDACTED] Landelijk Parket.

In de loop van het verslagjaar is [REDACTED] als lid van de CTC afgetreden. Zijn opvolger is [REDACTED] officier van justitie bij het Landelijk Parket. De benoemingstermijn van de leden [REDACTED] en [REDACTED] is bij Collegebesluit met twee jaren verlengd.

2 Toetsingszaken

2.1 Vergaderingen

De commissie vergadert in de regel om de twee weken, waarbij officieren van justitie de voorgenomen toepassing van bijzondere opsporingsbevoegdheden ter toetsing aan de commissie kunnen voorleggen. Daarnaast bestaat de mogelijkheid tot het entameren van een spoedprocedure. Deze spoedprocedure kan worden gevolgd, indien in het belang van het onderzoek op korte termijn een besluit van het College van procureurs-generaal wordt verlangd en de reguliere vergadering om die reden niet kan worden afgewacht.

De commissie is in het verslagjaar 38 maal bijeengekomen voor de toetsing van een of meer zaken. Het aantal reguliere toetsingsvergaderingen bedroeg 19, waarin in het totaal 42 verzoeken om toestemming voor de toepassing van een bijzondere opsporingsbevoegdheid werden behandeld. Verder heeft de commissie 19 maal vergaderd in het kader van een spoedprocedure, waarin in het totaal 19 verzoeken werden getoetst. In het totaal is derhalve 61 maal het advies van de commissie gevraagd. Dit betekent een lichte stijging ten opzichte van het voorgaande jaar: in 2003 werd de commissie 55 maal om advies gevraagd.

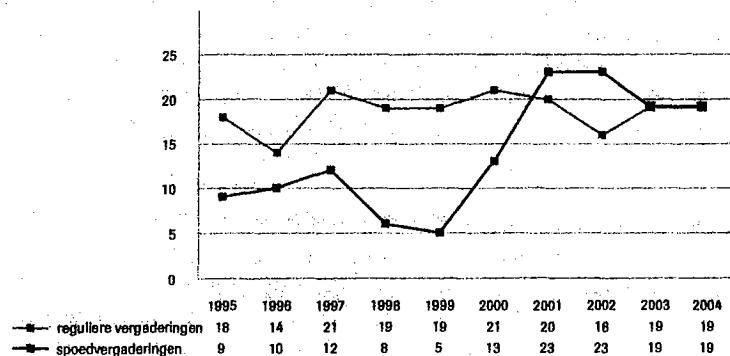
Daarnaast heeft de commissie 3 maal plenair vergaderd. In de plenaire vergaderingen komen onder andere beleidsmatige aspecten aan de orde, worden grootschalige of complexe onderzoeken geëvalueerd en wordt actuele jurisprudentie besproken.

Samenvattend:

- 38 toetsingsvergaderingen, waarvan:
 - 19 reguliere toetsingsvergaderingen
 - 19 vergaderingen in het kader van een spoedprocedure
- 3 plenaire vergaderingen.

In het verslagjaar is het aantal toetsingsvergaderingen gelijk gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. Ook het aantal reguliere vergaderingen en het aantal vergaderingen in het kader van een spoedprocedure is gelijk gebleven.

Schematisch gezien ziet het verloop over de afgelopen jaren er als volgt uit:

2.2 Aard van de spoedtoetsingen

In het verslagjaar werden 42 verzoeken in een reguliere vergadering behandeld, terwijl er 19 verzoeken in het kader van een spoedprocedure werden getoetst. De spoedtoetsingen betroffen de voorgenoemde toepassing van de volgende opsporingsbevoegdheden:

- opnemen van vertrouwelijke communicatie met een technisch hulpmiddel in een woning of een daaraan gelijk te stellen ruimte;
- politieke pseudokoop en
- toezegging aan een getuige.

De politieke pseudokoop betrof een onverplichte, collegiale toetsing van een op zichzelf staande (dus buiten het kader van politieke infiltratie te verrichten) pseudokoop. Ook toetsing van de toezegging aan een getuige vond in de collegiale sfeer plaats.

2.3 Aantal getoetste zaken

Het komt voor dat in één zaak meermalen een toetsing van een bijzondere opsporingsbevoegdheid plaatsvindt (zgn. vervolgoetsingen). Zo wordt gedurende een politiek infiltratietraject herhaaldelijk – in de regel steeds na drie maanden – de voortgang van het traject getoetst. Voor pseudokopen die in de context van een infiltratietraject worden uitgevoerd, dient afzonderlijk de toestemming van het College van procureurs-generaal te worden verkregen. Ook komt het voor dat toestemming wordt verleend voor het opnemen van vertrouwelijke communicatie gedurende een bepaalde termijn en de officier van justitie vervolgens toestemming vraagt deze termijn te verlengen. Ten slotte komt het voor dat in één zaak – op verschillende tijdstippen – de inzet van uiteenlopende opsporingsbevoegdheden wordt getoetst.

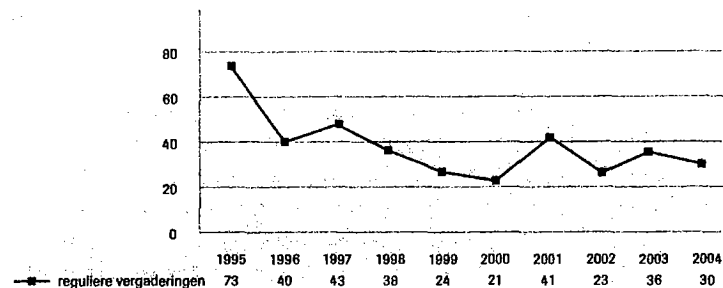
Het aantal getoetste zaken kan worden onderverdeeld naar:

- a) nieuw aangemelde zaken
- b) vervolgoetsingen in deze nieuw aangemelde zaken en
- c) lopende zaken uit 2003 of voorgaande jaren die eveneens aan een vervolgoetsing werden onderworpen.

In aantallen:

a) nieuw aangemelde zaken	30
b) vervolgoetsing zelfde jaar (2004)	13
c) vervolgoetsing voorgaande jaren (2003)	18

Het aantal nieuw voorgelegde toetsingszaken over de voorgaande jaren ziet er schematisch als volgt uit:

Vanwege de zgn. doorlichtingsactie in 1995, waarin nog lopende zaken uit voorgaande jaren werden getoetst, is het aantal getoetste zaken in 1995 relatief hoog.

2.4 Herkomst van de zaken

Door de hoofdofficieren van justitie van de verschillende parketten is in het verslagjaar het volgende aantal nieuwe zaken ter (collegiale) toetsing aangeboden.

Alkmaar	0	Leeuwarden	0
Almelo	0	Maastricht	3
Amsterdam	5	Middelburg	0
Arnhem	0	Roermond	0
Assen	0	Rotterdam	4
Breda	1	Utrecht	3
Dordrecht	0	Zutphen	1

Den Haag	4	Zwolle / Lelystad	0
Groningen	0	Functioneel Parket	0
Haarlem	1	Landelijk Parket	7
Den Bosch	1		

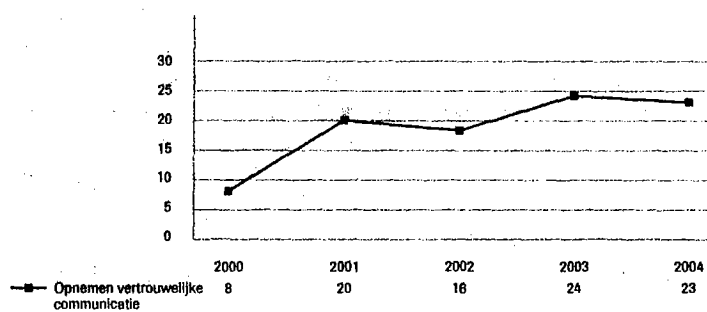
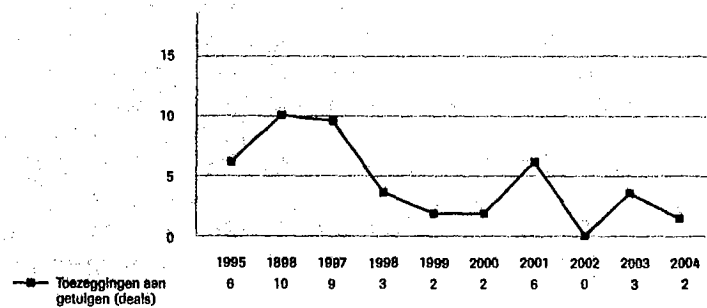
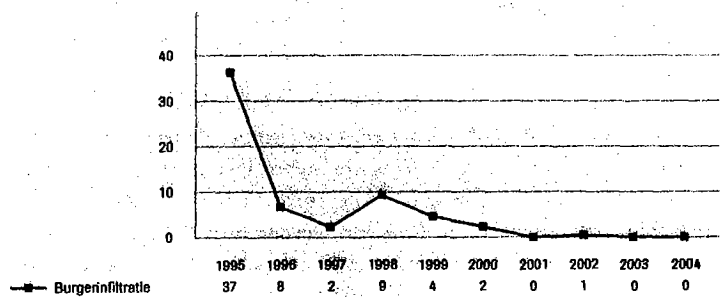
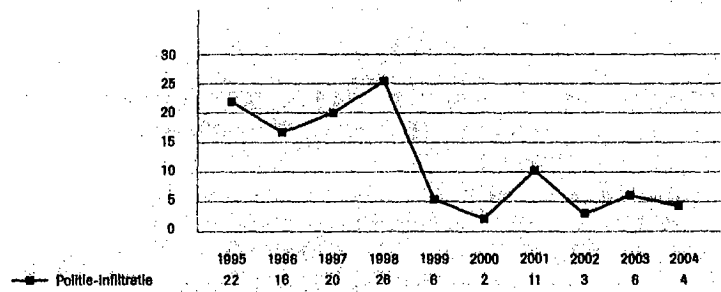
In 2 van de 30 zaken werd de toestemming van het College van procureurs-generaal verzocht in het kader of naar aanleiding van een inkomend rechtshulpverzoek.

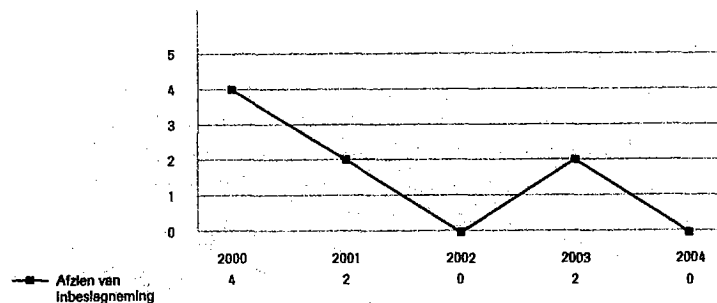
2.5 Getoetste bevoegdheden

In de 30 nieuw ter toetsing aangeboden zaken ging het, ten tijde van de eerste toetsing in die zaken, om de voorgenoemde toepassing van de volgende bevoegdheden:

- Opnemen vertrouwelijke communicatie	23
- Politiele infiltratie	4
- Toezegging aan een getuige	2
- Getuigenbescherming	1

Hierna wordt met behulp van grafieken het aantal getoetste opsporingsbevoegdheden over de periode 1995-2004 schematisch weergegeven. Nu het opnemen van vertrouwelijke communicatie met een technisch hulpmiddel eerst sinds 1 februari 2000 is toegestaan, zijn ten aanzien van deze bevoegdheid alleen de cijfers opgenomen die betrekking hebben op dat jaar en de daaropvolgende jaren. Ook het afzien van inbeslagneming heeft op die datum een wettelijke grondslag gekregen; ook hiervan zijn de cijfers met betrekking tot de periode 2000-2004 opgenomen.

2.6 Aard van de getoetste zaken

De verzoeken die in het verslagjaar voor het eerst aan de CTC werden voorgelegd, hadden betrekking op onderzoeken naar de volgende strafbare feiten:

- moord / doodslag	16
- voorbereiding moord	2
- in-/ uitvoer / vervaardiging / handel verdovende middelen ^{*)}	6
- handel wapens ^{**)}	2
- verkrachting	1
- deelneming aan een terroristische organisatie	1
- oplichting / valsheid in geschrifte	1
- afpersing / diefstal met geweld	1

*) Al dan niet in combinatie met deelneming of leidinggeven aan een criminele organisatie en/of handel in wapens.

**) Al dan niet in combinatie met deelneming of leidinggeven aan een criminele organisatie en/of handel in verdovende middelen.

2.7 Afdoening van de zaken

De 30 nieuw aangemelde zaken werden, nadat de zaak voor het eerst aan de commissie ter toetsing werd voorgelegd, als volgt afgedaan:

- 22 maal werd door het College van procureurs-generaal, overeenkomstig het positieve advies van de CTC, toestemming verleend; in 1 van die zaken werd naast een positief advies ten aanzien van een aspect een negatief advies uitgebracht dat eveneens door het College werd overgenomen;
- 1 maal heeft de CTC het advies aangehouden in afwachting van nadere ontwikkelingen in het onderzoek, waarna de zaak niet meer aan de commissie werd voorgelegd;
- 2 maal heeft de betrokken hoofdofficier van justitie de zaak, na het voorgenomen negatieve advies van de commissie, teruggenomen voordat deze aan het College werd voorgelegd;
- 5 maal heeft de CTC een collegiaal advies uitgebracht, dat niet werd doorgeleid naar het College.

2.8 Doorlooptijden

Zoals vermeld in paragraaf 2.3 zijn in het verslagjaar 30 nieuwe zaken ter toetsing aangemeld; daarvan zijn er 9 in datzelfde jaar in het kader van een vervolgoetsing meer dan één keer aan de commissie voorgelegd. De verzochte toestemming betrof de voortgezette toepassing van een opsporingsbevoegdheid waarvoor reeds eerdere toestemming was verleend, dan wel de voorgenomen toepassing van een andere bevoegdheid. Van de zaken die in het verslagjaar voor het eerst zijn voorgelegd werden:

- 21 zaken 1 keer getoetst
- 6 zaken 2 keer getoetst
- 2 zaken 3 keer getoetst
- 1 zaak 4 keer getoetst.

Daarnaast hebben in het verslagjaar vervolgoetsingen plaatsgevonden in 4 zaken die reeds in het voorgaande jaar (2003) voor het eerst aan de CTC zijn voorgelegd. Eén van

die zaken werd in het verslagjaar maar liefst 11 maal ter toetsing voorgelegd. De andere zaken werden respectievelijk 4, 2 en 1 maal getoetst.